

Αναστάσιος Καράμπαμπας

Όταν οι όροι του διεθνούς δικαίου χρησιμοποιούνται επιπόλαια, το αποτέλεσμα δεν είναι δικαιοσύνη αλλά παραπλάνηση και παραπληροφόρηση. Ο πόλεμος στη Γάζα δεν είναι γενοκτονία. Αυτό δεν μειώνει τη σοβαρότητα της κρίσης, ούτε αναιρεί το ανθρώπινο κόστος της σύγκρουσης.

Γενοκτονία, εγκλήματα πολέμου ή θύματα πολέμου; Οι κρίσιμες διαφορές

Η γενοκτονία είναι η προμελετημένη και συστηματική εξόντωση μιας εθνοτικής, θρησκευτικής, εθνικής ή φυλετικής ομάδας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η γενοκτονία των Αρμενίων από την Οθωμανική Αυτοκρατορία το 1915, με περίπου 1,5 εκατομμύριο νεκρούς, καθώς και το Ολοκαύτωμα των Εβραίων από τους Ναζί, με έξι εκατομμύρια θύματα. Επίσης, η γενοκτονία στη Ρουάντα το 1994, με πάνω από 800.000 νεκρούς σε μόλις εκατό ημέρες.

Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, η πρόθεση αφανισμού της ομάδας ήταν σαφής, αποδεδειγμένη και νομικά κατοχυρωμένη. Η γενοκτονία διαφέρει ριζικά από τα εγκλήματα πολέμου και από τις παράπλευρες απώλειες που προκαλούνται σε μια στρατιωτική σύγκρουση.

Τα εγκλήματα πολέμου περιλαμβάνουν σοβαρές παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, όπως επιθέσεις σε αμάχους, χρήση απαγορευμένων όπλων ή εκτελέσεις αιχμαλώτων. Παράδειγμα είναι οι σφαγές στη Βοσνία και συγκεκριμένα η Σρεμπρένιτσα. Τα θύματα πολέμου, από την άλλη, είναι οι ανθρώπινες απώλειες που προκύπτουν στο πλαίσιο στρατιωτικών επιχειρήσεων χωρίς να υπάρχει πρόθεση εξόντωσης. Η απώλεια αμάχων, όσο τραγική κι αν είναι, δεν αποτελεί από μόνη της ένδειξη γενοκτονίας.

Τι πραγματικά συμβαίνει στη Γάζα

Στις 7 Οκτωβρίου 2023, η ισλαμιστική και τρομοκρατική οργάνωση Χαμάς πραγματοποίησε την πιο αιματηρή επίθεση στην ιστορία του Ισραήλ, σκοτώνοντας πάνω από 1.200 ανθρώπους σε μία μόνο ημέρα. Μεταξύ των θυμάτων υπήρχαν παιδιά, ηλικιωμένοι, οικογένειες. Πολλοί εκτελέστηκαν, άλλοι βασανίστηκαν ή βιάστηκαν. Η επίθεση αυτή πυροδότησε μια μεγάλης κλίμακας ισραηλινή στρατιωτική επιχείρηση, με στόχο την εξόντωση της τρομοκρατικής οργάνωσης και την επιστροφή των 252 ομήρων που κρατούνταν στη Γάζα. Πολλοί από αυτούς δεν επέζησαν, καθώς η Χαμάς φέρεται να έχει εκτελέσει τουλάχιστον τους μισούς. Ένα τραγικό παράδειγμα είναι η οικογένεια Μπίμπας: η τριανταδύαχρονη μητέρα Σίρι, ο τετράχρονος Άριελ και ο εννιά μηνών Κφιρ. Σήμερα, 58 άτομα παραμένουν στα χέρια της Χαμάς, εκ των οποίων 34 εκτιμάται πως είναι ήδη νεκροί.

Το Ισραήλ δηλώνει ξεκάθαρα πως δε στοχεύει στον παλαιστινιακό λαό, αλλά στη στρατιωτική και πολιτική ηγεσία της Χαμάς. Η πρόθεσή του φαίνεται και από το γεγονός ότι, παρότι διαθέτει την τεχνολογική και στρατιωτική ισχύ να ισοπεδώσει τη Γάζα σε λίγες ώρες, δεν το έχει κάνει. Αντιθέτως, έχει επιλέξει πιο στοχευμένες επιχειρήσεις, με υψηλό ρίσκο για τις ίδιες του τις δυνάμεις. Σχεδόν 800 Ισραηλινοί στρατιώτες έχουν σκοτωθεί, οι περισσότεροι 18 έως 30 ετών. Γιατί να ρισκάρει, λοιπόν, να στείλει στρατιώτες επί τόπου αν ήθελε να αφανίσει τους Παλαιστίνιους; Θα αρκούσαν τα μαχητικά αεροπλάνα χωρίς να τεθεί σε κίνδυνο η ζωή στρατιωτών.

Η προστασία των αμάχων και η ευθύνη της Χαμάς

Το Ισραήλ έχει στείλει πάνω από 21 εκατομμύρια προειδοποιήσεις σε αμάχους για την εκκένωση περιοχών πριν από στρατιωτικά πλήγματα. Παράλληλα, έχει επιτρέψει τη διέλευση 1,7 εκατομμυρίων τόνων ανθρωπιστικής βοήθειας (τρόφιμα, φάρμακα και καύσιμα). Δεν είναι αυτή η συμπεριφορά κράτους που επιδιώκει τον αφανισμό ενός λαού.

Αντίθετα, η Χαμάς έχει τοποθετήσει όπλα και στρατιωτικές εγκαταστάσεις μέσα σε νοσοκομεία, σχολεία και υποδομές του ΟΗΕ. Η UNRWA, η Υπηρεσία Αρωγής και Έργων του ΟΗΕ για τους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες, έχει βρεθεί στο επίκεντρο κριτικής, καθώς σε ορισμένες περιπτώσεις υπάλληλοί της φέρονται να συνέπραξαν ή να ανέχθηκαν την παρουσία της Χαμάς στις εγκαταστάσεις της.

Η Χαμάς επίσης χρησιμοποιεί συστηματικά αμάχους ως ανθρώπινες ασπίδες, εγκαθιστώντας οπλισμό και εκτοξευτές ρουκετών σε περιοχές κατοικημένες από οικογένειες. Αυτός είναι και ο λόγος που, παρά τις προειδοποιήσεις εκκένωσης, ανάμεσα στα θύματα συγκαταλέγονται γυναίκες και παιδιά. Την ίδια στιγμή, το αφήγημα της «ηρωικής αντίστασης» ενισχύεται μέσω της υπόσχεσης παραδείσου: σε αυτούς που παραμένουν σε περιοχές υπό επίθεση, ενώ τους έχει ζητηθεί από τους Ισραηλινούς να αποχωρήσουν, λέγεται πως θα τιμηθούν ως μάρτυρες και θα ανταμειφθούν στην άλλη ζωή!

Οι αριθμοί και η πραγματικότητα

Ανεξάρτητες αναλύσεις αμφισβητούν τα στοιχεία που παρέχει η Χαμάς σχετικά με τα θύματα. Ενώ υποστηρίζει ότι η πλειοψηφία από τα περίπου 50.000 θύματα είναι γυναίκες και παιδιά, τα δεδομένα, σύμφωνα με άρθρο της βρετανικής εφημερίδας The Telegraph και της Henry Jackson Society, δείχνουν πως ένα μεγάλο μέρος των νεκρών είναι άνδρες ηλικίας 13 έως 50 ετών, δηλαδή σε ηλικία στρατολόγησης. Εν ολίγοις, πρόκειται για μέλη της Χαμάς. Υπάρχουν επίσης αναφορές για απόκρυψη χιλιάδων θανάτων από τις λίστες που δημοσιεύει η οργάνωση ως «Υπουργείο Υγείας», χωρίς επαρκή αιτιολόγηση. Πολλά μέσα ενημέρωσης υιοθετούν τα στοιχεία της Χαμάς χωρίς ανεξάρτητη επιβεβαίωση.

Σχετικά με τη δημογραφική εικόνα, ο παλαιστινιακός πληθυσμός δεν έχει μειωθεί. Αντιθέτως, έχει αυξηθεί εντυπωσιακά. Το 1945 αριθμούσε περίπου 1,3 εκατομμύρια ανθρώπους. Το 1990 είχε φτάσει τα 4,5 εκατομμύρια και σήμερα ξεπερνά τα 14,6 εκατομμύρια παγκοσμίως. Στη Γάζα ειδικά, ο πληθυσμός αυξήθηκε από 34.000 κατοίκους το 1945 σε περίπου 650.000 το

1990 και πάνω από 2,2 εκατομμύρια σήμερα. Αυτά τα δεδομένα δεν συνάδουν με καμία γενοκτονία. Αντίθετα, επιβεβαιώνουν ότι δεν υπήρξε ποτέ συστηματική προσπάθεια αφανισμού ενός λαού.

Η ανθρωπίνη θλίψη και τα πολιτικά κίνητρα

Όλοι συγκλονιζόμαστε όταν βλέπουμε παιδιά να πεθαίνουν, είτε στο Ισραήλ, είτε στη Γάζα, είτε στη Συρία, είτε στην Ουκρανία. Ο πόνος δεν γνωρίζει σύνορα. Όμως δεν μπορούμε να ισοπεδώνουμε τα πάντα, ούτε να χρησιμοποιούμε όρους που δεν κατανοούμε, επειδή εξυπηρετούν συναισθηματικά ή πολιτικά.

Η έννοια της γενοκτονίας έχει γίνει, σε ορισμένες περιπτώσεις, εργαλείο πολιτικής εκμετάλλευσης. Κόμματα της ριζοσπαστικής αριστεράς υιοθετούν επιθετικές αφηγήσεις όχι από ενδιαφέρον για τους Παλαιστίνιους αλλά για να προσελκύσουν τη νεολαία και τους δήθεν «αντισυστημικούς». Υπάρχει επίσης και ο τυφλός αντισημιτισμός, που δεν ενδιαφέρεται πραγματικά για τη μοίρα των Παλαιστινίων. Το ζητούμενο για ορισμένους είναι απλώς να τα βάλουν με τους Εβραίους, όχι να υπερασπιστούν ανθρωπινά δικαιώματα.

Η ακρίβεια είναι προϋπόθεση Δικαιοσύνης

Η τραγωδία της σύγκρουσης Ισραήλ-Χαμάς είναι αδιαμφισβήτητη. Όμως αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να παρακάμψουμε την αλήθεια.

Η γενοκτονία είναι ένας νομικά και ηθικά βαρύς όρος. Η χρήση του πρέπει να γίνεται με ευθύνη και τεκμηρίωση. Διαφορετικά, το μόνο που καταφέρνουμε είναι να αποδυναμώσουμε την έννοια του ίδιου του εγκλήματος, να θολώσουμε τη διάκριση ανάμεσα σε πόλεμο, έγκλημα και εξόντωση, και να προσβάλουμε τα θύματα που βίωσαν πραγματικά γενοκτονίες στην ιστορία.

Η αλήθεια δεν είναι πάντα εύκολη. Είναι, όμως, η μόνη βάση πάνω στην οποία μπορούμε να χτίσουμε δικαιοσύνη. Ο πόλεμος στη Γάζα, όσο σκληρός κι αν είναι, δεν αποτελεί γενοκτονία. Αυτό δεν είναι απλή εκτίμηση, αλλά τεκμηριωμένο συμπέρασμα, βασισμένο σε αποδεδειγμένα στοιχεία και διεθνείς νομικούς ορισμούς.

ΠΗΓΗ: [LIBERAL 17.5.2025](#)